

Gleiwitz, 19.09.1901r.

Droga Zosiu,

Jak tam u Ciebie? Słyszałam, że strajkujecie przeciwko germanizacji, prawda? Ja mieszkam w zaborze pruskim... Też się sprzeciwiam, nie chcę, aby bili mnie nauczyciele, żeby „starszy” ciągle się mnie czepiał, skarżył... Moi rodzice też się temu sprzeciwiają, że przychodzę ze szkoły cały czas posiniaczona... Akurat mam siniaka na nodze... Bardzo mnie boli... Mam nadzieję, że miejsce, w którym mieszkam, też się włączy do strajku. Mam dość tych kontroli w moim domu!

Ludzie mieszkający w zaborze rosyjskim też nie mają lekko. Tam władze wprowadziły rusyfikację. Co to jest? To działanie jest bardzo podobne do germanizacji... Też jest wprowadzona cenzura. Nawet, gdy mój dziadek Henryk brał udział w powstaniu styczniowym, były nasilane przez władze wobec niego represje. Stosuje się je wobec uczestników powstań i gdy ktoś sprzeciwia się włazom... Pewnie zastanawiasz się, co to są represje? To są kary, prześladowania... Ogółem: w zaborze rosyjskim nie mają się lepiej.

Najlepiej to się mają w zaborze austriackim, dlatego że jest tam wprowadzona autonomia, czyli przywilej, który pozwala na samodzielne rozstrzyganie spraw wewnętrznych przez Polaków. Ponadto, mogą uczyć się w języku polskim, a my to nawet religii musimy się uczyć po niemiecku... Z pewnością zachodzisz w głowę, skąd o tym wszystkim wiem? Kilka dni temu opowiadał mi o tym wujek Antoni, który jest emisariuszem.

Jak tam u Twoich rodziców?

Mój tata pracuje w kopalni, a moja mama pomaga w polu... Moja siostra, Maria (młodsza ode mnie), też pracuje w polu. Ja czasami pomagam, ale najwięcej pracy mam w domu: sprzątam, gotuję, zajmuję się młodszym rodzeństwem. Pomimo TAK CIĘŻKIEJ PRACY i tak ledwo co starcza nam na

chleb. Mamy bardzo mały dom. Duży pokój połączony z kuchnią, przedsiónek i wychodek. Nasze mieszkanie oświetlane jest lampą naftową, a Twoje?

Jak u Ciebie zdrowie? Ja ostatnio byłam szczepiona, aby nie zachorować, a Maria miała prześwietlenie płuc. Tak poza tym to u nas wszystko dobrze.

Proszę odpisz,
Twoja koleżanka Ania